

Nasjonal transportplan – hvordan skal vi nå målene?

Stein i vei 2018 – Alta 1. mars

Jørn Arntsen

Statens vegvesen Vegdirektoratet

Klima- og miljøseksjonen

Nasjonal transportplan 2018 – 2029

Overordnet, langsiktig mål

«Et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskapning og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet»

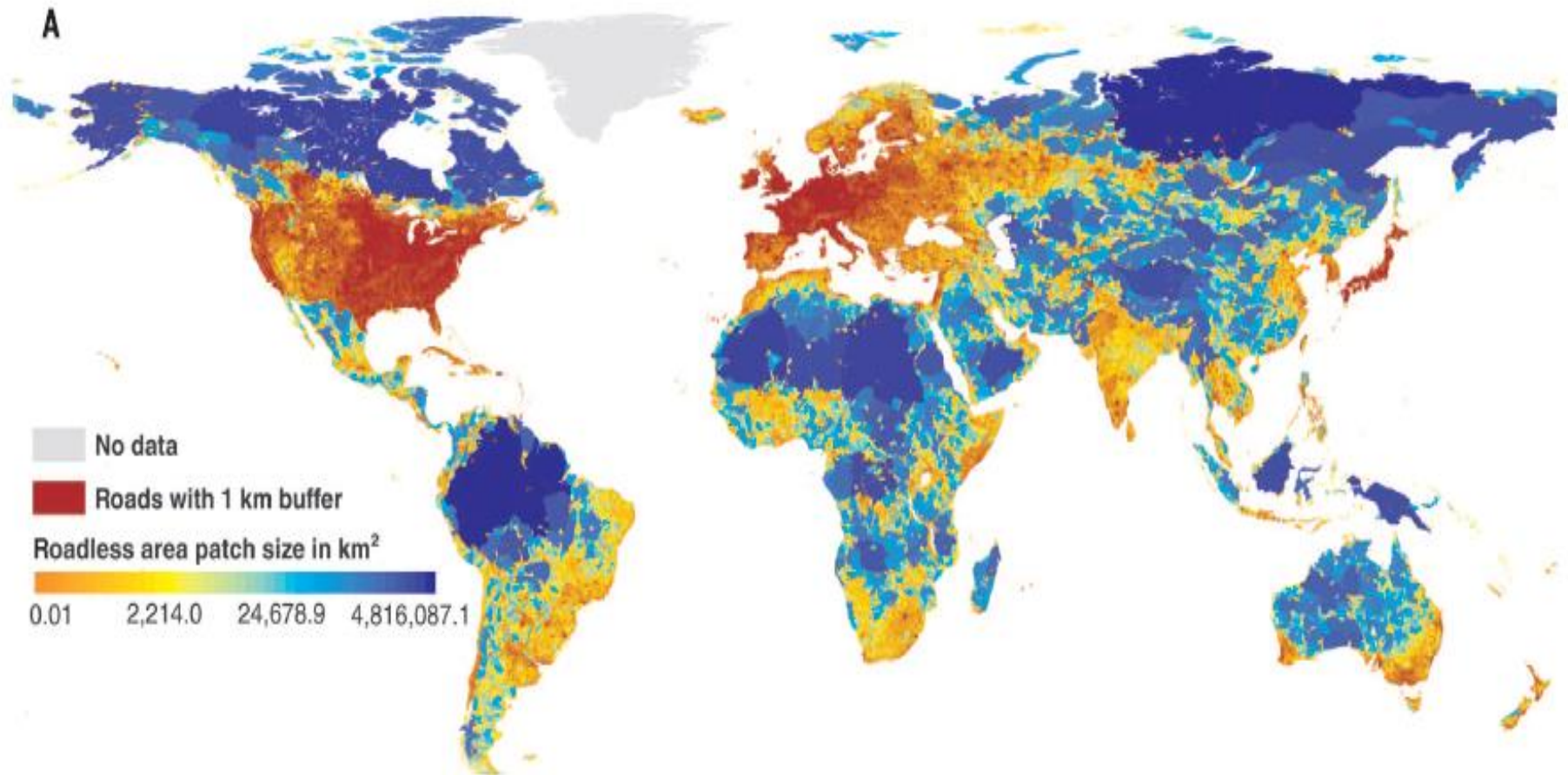
Problem nummer 1

Problem nummer 2

RESEARCH | REPORTS

Problem nummer 3: Det blir ikke noe grønt skifte med en rød bunnlinje

Forventning:

1. Håndtere framtidens transport
2. Bidra til økonomisk utvikling
3. Overgang til transport uten klimagassutslipp
4. Unngå tap av naturmangfold og helse

Ny lov om offentlige anskaffelser

Loven betyr at det offentlige skal ha en plan for sine anskaffelser, ikke bare for å **unngå eller forebygge** miljøskade, men også for hvordan anskaffelsen kan fremme **klima- og miljøvennlige løsninger**.

Regjeringserklæringen 2018

- Vurdere krav om **nullutslippstransport** i leveranser til det offentlige.
- Ha tett dialog med næringslivet for å **skape lønnsomme, grønne arbeidsplasser** på grunnlag av deres veikart til lavutslippssamfunnet, og med utgangspunkt i prinsippene for grønn konkurransekraft.
- Videreføre **30 prosent miljøvekting** ved offentlige innkjøp der det er relevant, **eller benytte konkrete miljø- og utslippskrav** der det er bedre egnet.
- Bruke offentlige anskaffelser og regelverk for å stimulere etterspørsel etter produkter som er **produsert med lavutslippsteknologi**, for eksempel **sement og asfalt**.

Bærekraft

Naturmangfold

Kostnader

**Mange forventninger =
Mange svar**

Klima-målene

Rasjonell ressursbruk

Grønt skifte

Lokalt næringsliv

Anskaffelsesforskriften

Regjeringserklæringen

Forventnings- jungelen

Entreprenører
Produsenter

Statens mål i NTP

Veglov – Instruks – NTP – HP – St.prp 1 – Tildelingsbrev – Rapportering

Vi skal ha et vegvesen

Dette er oppgavene

Dette skal oppnås neste 12 år

Dette skal oppnås neste 6 år

Dette skal oppnås neste år – tildele penger

Presisering av f

Hva får

NTPing pong

Retningslinje 1

- Svar fra transportetatene

Retningslinje 2

- Etatenes forslag til NTP (inkl klimastrategi, byggeutslipp)

St.meld NTP

- Regjeringens forslag (fossilfri anleggsplass)

Vedtatt NTP

- Stortinget stiller seg bak

NTP 2018 – 2029

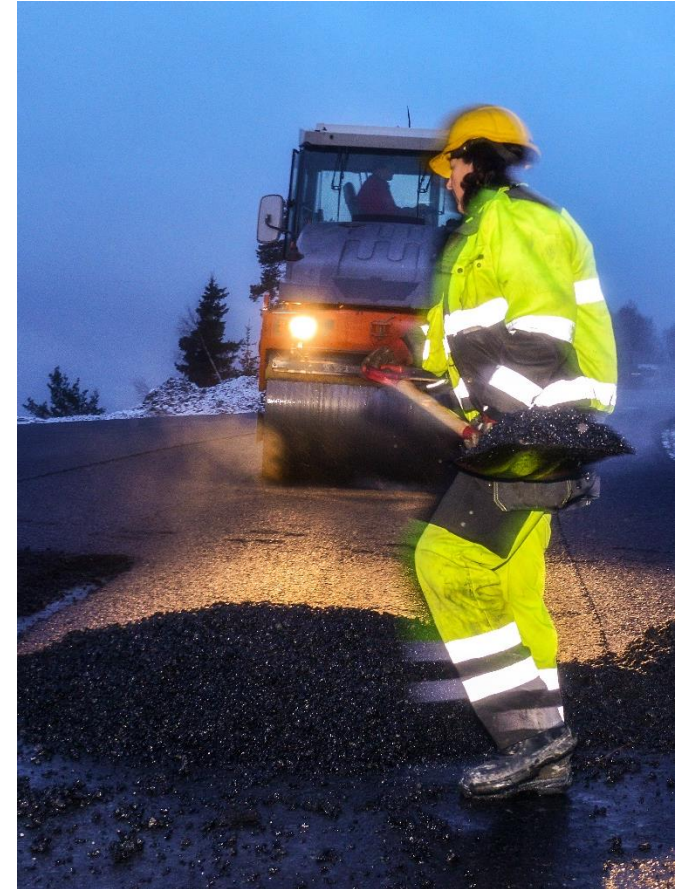
Lavere klimautslipp

Transportetatene har foreslått følgende mål:

- Utslippene fra bygging av infrastruktur skal reduseres med 40% innen 2030

NTP fastslår:

- Det skal lages en handlingsplan for fossilfrie bygge- og anleggsplasser innen transportsektoren

Konsekvens av å: Ivareta naturmangfold og bærekraftig ressursbruk

- Kan kanskje ikke ta stein fra hvor vi vil, stein er en ressurs
- Kan ikke legge stein hvor vi vil
 - Deponier
 - Fyllinger som begrenser viltvandring
 - Klimatilpasning
- Kan ikke spre forurensning med steinmassene

Konsekvens av: Forventning om bærekraft og klimakutt i anlegg

- Bærekraft og klima i bygging:
 1. **Materialvalg** (tre, stål, betong etc)
 2. **Materialproduksjon**
 3. **Materialmengder** (i livsløpsperspektiv)
 4. **Direkte utslipp/drivstoff og energibruk**

Konsekvens av: Forventning om bærekraft og klimakutt i anlegg

- Vi trenger:
 - **Konkurransesgrunnlag** som gir oss kontroll over kostnader, konsekvenser og effekt.
 - **Materialer og maskiner** som gir lave utslipp
 - Materialer: Dokumenterbare lave utslipp fra produksjon og legging (Miljømessige varedeklarasjoner (EPD)).
 - Maskiner: drivstoff og teknologi for alle maskiner
 - **Kontrollmulighet** for å sikre at kvalitet, klimaeffekt og kostnader står i forhold til hverandre

Staten som enhetlig bestiller?

- Ikke helt, men:
 - Større grad av kontakt og læring på tvers
 - Samarbeid om neste NTP (2022 – 2033)
 - Undersøker felles LCA-verktøy (Budsjett, regnskap)
 - Difi lager veiledninger
 - Forskjellige kontraktsformer, fra BVP til detaljkraav i entrepriser basert på miljøplaner
 - «Fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser»

Fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser: på Doffin

- **Retning:** Virksomhetene i fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser har ambisjon om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. For å oppfylle ambisjonen vil vi stille krav om bruk av utslippsfrie teknologier, prosesser og løsninger knyttet til drift av bygge- og anleggsplasser etterhvert som utslippsfri teknologi og kunnskap blir tilgjengelig på markedet. Virksomhetene vil være pådrivere for denne utviklingen.

Felles og veiledende kunningjøring fra fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser

Utbyggerne bak initiativet:

Bakgrunn: Bygge- og anleggsplasser bruker hovedsakelig fossil energi og står for en stor andel av forurensningen. I Oslo alene tilsvare klimagassutslippene fra bygge- og anleggsvirksomhet 30 % av byens transportrelaterte utslipp. I tillegg er de en vesentlig kilde til luftforurensning og støy. Det har i det siste kommet flere utslippsfrie løsninger og teknologi på markedet. Likevel er det per i dag ikke mulig for byggherrer å benytte helt utslippsfri teknologi innen transport til og fra byggeplass, byggvarme og byggeuttørring, eller for anleggsmaskiner på selve byggeplassen. Per i dag er det kun for de mindre maskinene det kan leveres utslippsfrie alternativer, mens det for de større maskinene foreløpig er svært få alternativer – bortsett fra bærekraftig fornybar diesel.

For å kunne stille realistiske krav er det viktig å legge til rette for at slike løsninger blir tilgjengelige framover, noe dialog med markedet og en rekke støtteordninger kan bidra til, i tillegg til forutsigbare krav fra oss som offentlige byggherrer slik at utviklingsløp blir mulig. Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser vil utvilsomt være et viktig bidrag fra bransjen for at Norge skal klare sine forpliktelser i Paris-avtalen.

Retning: Virksomhetene i fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser har ambisjon om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. For å oppfylle ambisjonen vil vi stille krav om bruk av utslippsfrie teknologier, prosesser og løsninger knyttet til drift av bygge- og anleggsplasser etterhvert som utslippsfri teknologi og kunnskap blir tilgjengelig på markedet. Virksomhetene vil være pådrivere for denne utviklingen.

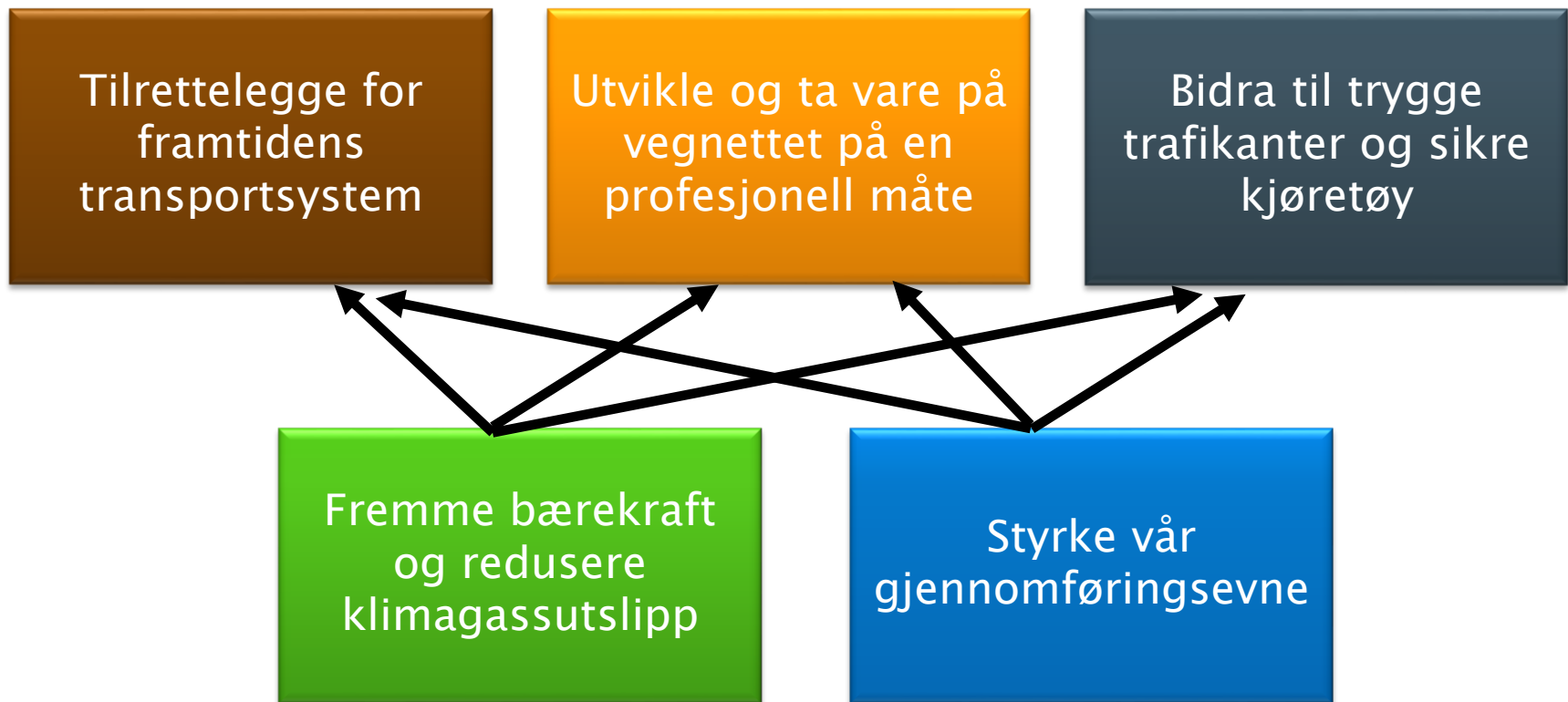
Fellesinitiativet er tilrettelagt av Nasjonalt program for leverandørutvikling. Kontaktpunkt for initiativet er Tina Sølvberg, klima- og miljøansvarlig: tina.solvberg@nh.no

Ytterligere støttespillere og partnere til fellesinitiativet:

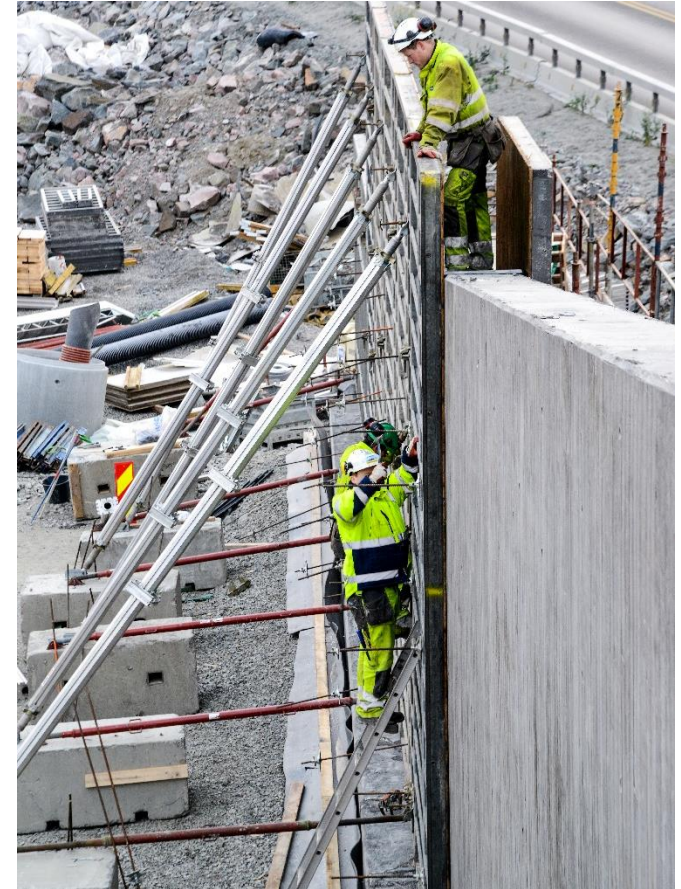
Hvordan skal SVV nå målene? -Egne Strategiske mål 2030

Krav til klimakutt i konkurransegrunnlag

KraKK – prosjektet

- Redusert karbonavtrykk 1990 – 2030:
 - Drift og vedlikehold: – 50%
 - Investeringer: – 40%
- KraKK skal levere konkrete forslag til:
 - Kontrakter, prosesskoder, håndbøker og kurs

Det er lettere å unngå det verste enn å oppnå det beste!

- Derfor: setter grense for nedre kvalitet
 - Prosesskode R762 prosess 84.41:
 - *Konstruksjonsbetong skal minimum tilfredsstillende Lavkarbon C ihht Norsk Betongforening publikasjon 37*
 - Tilsvarende for andre materialer?

Dokumentasjon er viktig, men.....

Dokumentasjon er ikke alt!

- R763 Byggekontrakter
 - *32.5 Environmental Product Declaration (EPD) – Miljødeklarasjon*
 - *Entreprenøren skal levere EPD for følgende materialer:*
 - *Asfalt*
 - *Konstruksjonsbetong*
 - *Armeringsstål*
 - *I tillegg skal entreprenøren levere EPD for alle øvrige produkter hvor det finnes EPD. Disse skal så langt som mulig være prosjektspesifikke.*

OPTIMERING er alfa og omega!

- Et materiale (A) med «god» EPD kan kreve annen montering/legging eller andre tilstøtende arbeider enn et materiale (B) med «dårligere» EPD.
- Samlet utslipp fra produksjon og bruk kan være høyere for materiale A.
- Trenger erfaring med EPD'er og utslipp fra anlegg – må skynde oss langsomt.

Vi har startet jobben – men hva gjør vi videre?

- Utnytte muligheter som entreprenører og produsenter finner:
 - Stille litt strengere krav neste gang
- Rasjonelle krav
 - Optimere klimatiltakene i prosjektene
 - Fokuserer på material- og klimaeffektivitet i et livsløpsperspektiv
 - Bestille på en forutsigbar måte (redusere finansiell risiko)
 - Kontrollerbare krav (for eksempel EPD/LCA)
- Teste ut løsninger
 - Få erfaring med klimautslipp, kvalitet og kostnader
 - Ny teknologi
 - Piloter
- Oppdatert kunnskap
 - Grønn anleggssektor
 - Betongveileder: optimering.
 - Kortreist stein

Framtiden: lys eller varm?

Hvordan blir:

- Behovet for veger
- Kjøretøy og ferjer
- Drivstoff
- Vegdriften
- Byggemåter
- Byggematerialer

**Hvordan skal vi nå målene?
Alle sitter med hver sin brikke i det
store puslespillet!**